

Nr. 170.

Fredag 23 oktober 1942 kl. 12.30.

2 år

General Smuts' tale 21.9.1942 (forts.): Den annen betydningsfulle begivenhet var en følge av Frankrikes fall: vestmaktene mistet alle sine besiddelser i Det fjerne Østen. De Frankrike ga japanerne innpass i Indo-China, åpnet de så tidlig døren til Siam, Malaya og Burma. Vår gamle allierte ble den som slapp ny ferlig fiende løs på oss. Videre: ved at japanerne fikk adgang gjennom Indo-China, var Singapores fall i virkeligheten uunngåelig med festningens utilstrøkelige forsvar til lands. Og uten støtte i Singapore, kunne heller ikke det indiske landstrøket India klare seg; hele dette mektige kolonirike bukket under; den japanske flodbølge rullet videre og stanset ikke før den skyllet opp mot Australias og New Guineas kyster. Vi sørger over at Nederland har mistet sine besiddelser i Østen, hvis styre og stell var et minster for alle kolonimakter. Vi sørger også over Burmas fall, ikke minst fordi den viktige tilførselsveien til China ble overskåret og vår hjelp til China i dette stolte forsvar sterkt innskrænket. Men det skal ikke være slik bestandig! Japanerne er stanset nå. Og de alliertes forberedelser til motoffensiven er i full gang og går planmessig videre. En gang skal der ikke være annet tilbake av japanernes vanvittige herskøke og stormannsgale drømmer enn slagordet: Japan for japanerne. - Blant de makter Japan anfalt var også USA. Det begynte med Pearl Harbour, som var utfordring ikke bare til Amerika, men til hele Vestens civilisasjon og til de prinsipper om gjensidig tillit som denne er bygd på. Til syvende og sist var det også en trussel mot Tyskland, for det meketøst skjendige overfall viser u tvetydig at forhandlinger og traktater for japanerne betyr mindre enn intet. Men for Amerika førte Pearl Harbour, så uendommelig det høres, med seg uhyr fordøler. Ingenting kunne sveise folkemeningen mer sammen, ingenting bidra sterkere til å utrydde den siste rest av isolasjonisme. Med et kjempeslag st Amerika midt inne i krigen. Og verdens undertrykte folk fattet nytt håp. De som mistet livet ved Pearl Harbour, falt i sannhet ikke forgjeves. Det feige overfall ble et kjempemessig foregrep for japanerne. Spørsmålet er nå om japanerne vil gjøre seg skyldige i et nytt foregrep. Vil det komme sin aksbro til unnsetning ved å gå løs på Russland i Sibir? Ingen kan si det.

Stillingen idag minner om stillingen på Trafalgardagen for 157 år siden. Den minner om den mørkeste tiden under Napoleonskrigene. Den gang reddet Nelson som England fra invasjon og på samme tid, som jeg sa, Europa fra å bli lagt under en matts herredømme. Minnet om denne seir er en oppfordring til oss om å gjøre som Nelson: gå på! Alt ligger nå til rette for den offensive fase i denne krig. Men jeg vil ikke si når eller hvor vi skal slå til. Det overlater jeg til anstørstrategene. De kan gjøre det med større hell og mindre ansvar enn jeg. Dog vil jeg understreke dette: Ett avsnitt av krigen er forbi. Et nytt er begynt. Vi er endelig ferdig med oppstillingen av våre stridskrefter. Alle våre hjelpemidler er utviklet. Disse ting har fienden forlenget gjort. Læret idag kan vi møtes med ham på like fot. Tross det er det en vesentlig forskjell på ham og oss: Våre tilgjenger vokser fremdeles, fiendens er kulminert. Våre rekker av menn blir stadig tettere, fiendens er tynnet ut og han stiller stadig større krav til vasallstatene. Vi når i denne tiden det punktda krigsfronten og hjemmefronten er moden for begivenheter av vidtrekkende betyning. Vi har snart brukt den nødvendige tid for å konsolidere alle de styrker og hjelpemidler som trengs for den endelige seir. Vi har ikke kunne sende utrenede menn mot Hitlers millionher og stole på hullet. Inngang er tiden inne for offensiv, og da skal ikke hullet være det avgjørende. Så meget kan jeg si. Når det derimot gjelder tidspunktet og stedet for vår offensiv, vil jeg svare mot nødvendige, kanskje skadelige gjeteringer.

Såns vi har forberedt oss, har Hitler, som vi vet, innført en "ny orden" Europa. Ingen behøver lenger fortelle oss hva denne nye orden går ut på. Den består i tyranni, undertrykkelse, trollbinding av den friske menneskeånd. Den krig som føres, er derfor en krig om menneskets sjel og ånd. Hitler kjemper for det diametrale motsatte av det vi kjemper for. Han lærer å tråpe på alle de gode egenskaper vi har lært å elske frem. Beretningsmål om de lidelser Hitler ismen har påført folkene i de besatte land, det rådselsvelde nazistene idag utøver, er så av de mørkeste blad som har vært skrevet i menneskehetens histo-

Og denne krig er en kamp til døden for menneskets rett og frihet, og for de idealer som leder menneskets liv og død. Utgangen på denne kamp er viss.

Så spør vi: etter krigen, hva da? Det er blant folk av forskjellige nasjonaliteter, særlig amerikanere, fremkretet tanker om dannelsen av en konføderasjon av alle verdens nasjoner. Dette er helt nye tanker, som står langt over de planer som etter forrige krig førte til dannelsen av Folkenes Forbund. De prinsippene som ligger til grunn for denne konføderasjon, er de samme som ligger til uttrykk i Atlanterhavstraktat. Her opprettes som kjent vidtgående regler for hvordan forholdet mellom statene skal reguleres etter krigen. Her fastsettes også retningsslinjene for den sosialpolitikk som statene forplikter seg til å følge, en politikk som ikke bare vil sikre den enkelte borgers tilvarelse, men som også omfatter en gjensidig støtte statene imellom. Denne hjelpende hånd er allerede praktisk politikk hos de allierte. Men Atlanterhavstraktat er bare en begynnelse. Vi vet nå at etter krigen vil boligforholdene bli ordnet, oppdrettet sikret og sosiale forbedringer gjennomført for alle mennesker. Disse enkelte spørsmål, og flere til, kan og vil bli løst. En ny and av menneskelig solidaritet er i ferd med å skapes. Etter denne krig skal det ikke bare bygges opp det som er revet ned, men med tryggingen av alle menneskers økonomiske kår vil vi være langt på vei med å utrydde årsakene til all krig og legge grunnen for den endelige fred. La dette program, som ikke er for utflyvende, være vårt mål, og la oss gå i gang med å gjennomføre det allerede nå mens vi er midt i krigen!

De viktigste nyhetene i kveld:

Flyangrep. Store styrker britiske bombefly rettet inatt i klart måneskinn kraftige angrep mot havnen og flåtestasjonen i Genova. Flygerne så mange store brander som sine mål, og en mengde branner brøt ut. Det italienske kommunistiske innrømmer idag at angrepet skjedde i stor målestokk og at flyene kom i bølger og kastet spreng- og brannbomber. Flyene tilbaketok den over 2400 km lange vei frem og tilbake mellom Storbritannia og Italia uten tap. Genova er utskipningsstasjon for forsyninger til Nordafrika og et viktig centrum for skipsbygging og våpenindustri. - Igår britiske dagslysangrep mot mål i NV-Tyskland og Ruhrområdet uten tap. Natt til igår angrep mot mål i det okkuperte Frankrike. En norsk jagersquadron som deltok hadde ingen tap, en britisk jager saknes. - Den allierte luftoffensiv i Nordafrika fortsetter i store målestokk. 4 aksjefly ble skutt ned over Malta igår. - Det opplyses at igår ble 1000 fly sendt til forskjellige krigsskuleplasser via sydafrikanske Rundland. Slaget om Stalingrad raser videre. Timosjenkos styrker 7. januar. NV for byen over et økende press på de tyske stillinger, og har erobret en høyde av taktisk betydning. Et annet sted har de brutt inn i tyskerne forsvarslinje og erobret to løpegravsstillinger. De har likeledes besatt flere høytliggende steder i kampsområdet. I selve byen har situasjonen vært uforandret de siste 4 dager. I flere bydeler har tyskerne gått over til defensiven og prøver å belære russerne som holder til i ødelagte huse. I andre deler har tyske angrep blitt avvist og russerne er gått til energiske motangrep. Ved ett av de tyske angrep ble infanteriet avskåret fra sine tanks ved artilleri- og maskingeværlid og tyskerne led svære tap. De kaster likevel inn nye reserver for å forsøke å erobre byen før vinteren setter inn. - I de to kaukasiske fronter har tyskerne praktisk talt stått stille i over 1 md. En tysk hils ved Mosdok er drevet tilbake. SØ for Novorossisk er viktige tyske samvandringslinjer avskåret. Siden 25/3 er 150000 tyskere falt ved Stalingrad, 57000 ved Mosdok og 45000 i V-Kaukasus, m.a. 1,4 mill. falt på 2 md. og minst like mange tatt til fange eller såret. I disse 8 uker har tyskerne gått over fra offensiv til defensiv krigsførelse, skriver Times' Moskva-korrespondent, og til gjengjeld for sitt tap på 1,2 mill. har de hvenken vurnet territorium eller prestisje. Forrige uke foregikk absolutt ingen begivenheter av betydning. Men en må vente at tyskerne nå vil prøve en avgjørelse, slutter Times. Arbeidstagerne. Laval truer de franske arbeidere som nekter å følge innkallelser, med arrestasjon og deportasjon. - 15 hollandske gisler til er skutt for påståtte sabotasjehandlingar. - Minst 70 tyskere, muligens fler, ble drept ved flyangrepet mot Oslo. Alt dagen etter fikk den tyske kirkegård beskjed om å kaste opp 100 graver. - Bull Aakrann ble skutt fordi en Røros-nazist, Gunnar Beck, hadde satt ham øverst på listen over gisler.